

УЧИЛИЩЕТО – ЖЕЛАНА ТЕРИТОРИЯ

ТЕАТРАЛНОТО ПРЕДСТАВЛЕНИЕ КАТО МОТИВИРАЩА ФОРМА НА ИЗВЪНКЛАСНА ДЕЙНОСТ

Театралното представление е модел на извънкласна дейност, познат в българското училище още от епохата на Възраждането. През последните десетилетия до тази атрактивна и предпочитана от учениците форма се прибавя сравнително рядко, защото това е финалът (видимата страна) на една продължителна и трудна изследователска, методическа, педагогическа и възпитателна работа. Затова и опитът в тази насока не е особено голям.

Известно е, че учителите по История и по География могат да постигнат целите на образованието не само чрез обучение в учебните часове, но и чрез различни модели на извънкласна работа. Театралното представление с разнообразните си по характер и съдържание дейности дава възможност за творческа изява на учениците съобразно техните потребности и интереси; активира познавателната им дейност в часовете по хуманитарни науки; разширява историческата и географската им култура; формира модели на поведение като трета – най-висока степен на хуманитарната култура; допринася за пропагандиране на идеите на ЕС и превръщане на училището в желана територия за учениците.

Обект на опитната ни работа са учениците от X и XI клас на ПМГ "Св. Кл. Охридски" – Монтана; учители; родители; ученици от други училища – зрители на представлението. **Предмет** на изследването

е подготовката, организацията и провеждането на театрално представление, озаглавено **"Европа – легенди и митове"** и посветено на Деня на Европа¹.

Цел на опитната работа е да се разработи и апробира вариант на театрално представление в гимназия с "природно-математически" и "хуманитарен" профил. В нашето училище опит с подобни дидактически технологии има в областта на природните науки.

Подцел на изследването е чрез атрактивни извънкласни дейности учениците да достигнат до извода за общите корени и допирните точки на националните култури на държавите-членки на ЕС.

Задачите, произтичащи от целта, са:

1. Проучване на литературни източници и опит на учители по проблема, както и документи на ЕС, свързани с образованието.

2. Написване на сценарий за пиеса на тема: **"Европа – легенди и митове"**, посветена на 9 май – Деня на Европа.

3. Подготовка и представяне на пиесата пред ученици и учители на ПМГ и гости от основните училища.

Очакваните резултати са:

1. Засилен интерес и ангажираност към театралното представление като иновационна дидактическа технология на извънкласна дейност.

2. Усвояване на знания за общия произход на европейските националните култури, за европоцентричния характер на световната култура и очерта-

¹ Театралното представление **"Европа – легенди и митове"** е организирано през май 2006 г. и е посветено на 9 май – Денят на ЕС. Представлението е резултат от съвместната работа на членовете от клуб "Европа" и групата за СИП "История" към ПМГ – Монтана. Разработката е отличена с Грамота за добро представяне в Третия национален конкурс за учители с добри педагогически практики по гражданско образование "Младите хора и перспективите на България в Европейския съюз" (2007). Публикувана е в Сборника на МОН "Младите хора и перспективите в Европейския съюз", С., 2007.

Бел. ред.: Презентацията на доклада е може да се види в сайта на списанието на адрес: www.geography.iit.bas.bg – в рубриката "Уроци-презентации" (приложените снимки в текста по долу са от презентацията).

ване на тенденция за запазване на националната идентичност.

3. Стимулиране на ученическия интерес към историята и географията и повишаване на отговорността при изпълнение на поставени задачи.

4. Формиране качества на активни личности, с осъзната потребност от изява.

Сред използваните **методи** са: изследване на литературни източници и опит на учители по проблема; анкета с учениците за проучване на интереса им към театралното представление като форма на извънкласна дейност; наблюдение и самонаблюдение; беседа при подготовката и апробирането.

Параметри, показатели и критерии за отчитане на резултатите са посочени в табл. 1.

Използваният **инструментарий** включва анкети за изследване мнението на учениците; мултимедия; декори; реквизит и др.

От проучената литература стигнахме до следните **изходни постановки**:

1. Извънкласните форми на работа имат важно значение за образованието и възпитанието на учениците поради възможността за свободен избор при сформирани на екипите, избора на темата и методиката и възможност за интеграция между предметите.

2. Извънкласните форми предоставят добри възможности за творческа изява – работа по интереси; индивидуално и групово; в неограничено време.

3. Ефективността на театралното представление като извънкласна форма зависи от съдържанието на пиесата, мотивацията на учениците и организацията на подготовката.

4. Подготовката и провеждането на театралното представление предполагат: разрешение от ръководството на училището; оформяне на идеята и написване на сценарий за пиесата; изработване на план за подготовката и провеждането му; дейности по реализацията на проекта; заключителен анализ.

Втората задача на опитната работа е свързана с написването на сценарий за пиеса, озаглавена "Европа – легенди и митове", подчинена на мотото на ЕС "Единни в многообразието" и посветена на 9 май – Деня на Европа. Сценарият написа ученичка от ПМГ по идея и под научното ръководство на учителите по история и география, автори на настоящата разработка.

Таблица 1

Параметри	Показатели – масовост и поведение	Критерии
I. Интерес на учениците към извънкласната дейност.	1. Брой на учениците, които желаят да участват в театрално представление.	голям; среден; малък
	2. Брой на учениците, участващи в организацията и подготовката на театралното представление.	голям; среден; малък
	3. Познавателни въпроси, възникнали по време на подготовката.	възникнали; не възникнали
	4. Брой на учениците, посетили представлението.	голям; среден; малък
	5. Поведение на учениците – волеви изяви.	Проявяват: целенасочено внимание; колебливо внимание.
II. Интерес на учители и общественост.	1. Брой учители, посетили представлението.	голям; среден; малък
	2. Брой граждани, проявили интерес към представлението.	голям; среден; малък

Идеята на сюжета е по своеобразен и атрактивен начин пред учениците да се представи произходът на европейската култура, нейната нишка на развитие през вековете, обособяването на богатата балканска култура и перспективата за запазване на националната идентичност в контекста на формиращата се общоевропейска култура.

Европа е наследница на близоизточните култури и източник на модерните американски култури, които са европоцентрични. Европейският кръг от нашата идентичност включва принадлежността или близостта ни към старите европейски култури, споделянето на европейските ценности и следване на идеалите, към които модерна Европа се стреми.

Съществен момент в пиесата е отвлечането на принцеса Европа от Зевс, което по своеобразен начин представя зараждането на европейската култура от древните близоизточни култури (полуостров Мала Азия). Следващият основен момент докосва развитието на древногръцката култура и нейното прераждане в древноримската чрез жизнения път на митичния троянски герой Еней.

Пиесата показва как римските културни ценности се разпространяват по-късно из целия европейски континент чрез разширяването на Римската империя.

Многообразието на европейската култура е свързано и със спецификата на балканската култура. Нейното представяне в постановката е кулминационна точка на пиесата.

Интересен и поучителен акцент в пиесата е представянето на европейските ценности – от една страна, и греховете на Европа – от друга, илюстрирани с картини на мултимедиен екран.

Преди да започнат репетициите и подготовката на театралното представление, направихме проуч-

ване върху мнението и интереса на учениците към подобен модел на извънкласна дейност. Това стана с помощта на анкета (приложение 1, публ. в електронния вариант в сайта на списанието). Анкетата проведохме със 128 ученици от IX, X и XI клас на ПМГ "Св. Кл. Охридски" – Монтана.

Анализът на резултатите показва следното:

1. 83,8 % от анкетиранияте ученици желаят да се празнува Деня на Европа. По-голям е относителният дял на желаещите ученици от X клас – 31,9 %, и IX клас – 31,6 %, а от XI клас той е 20,3 %. Това се обяснява с особеностите на възрастта и произтичащите от нея интереси.

2. Най-голям интерес учениците проявяват към следната тематика: културата на Европа (21,4 % от анкетиранияте) и легенди и митове на европейските народи (16,3 %). Това потвърждава, че изборът на тематиката е правилен.

3. 29,9 % от анкетиранияте посочват театралното представление като предпочитана форма за отбелязване на празника. Това показва, че интересът на учениците към такъв модел на извънкласна дейност е значителен.

Резултатите от анкетата ни дадоха основни ориентири за конструиране модела на празника, посветен на Деня на Европа.

Получихме разрешение от ръководството на училището и пристъпихме към сформиране на екип от 15 ученици, с който съставихме план за дейностите, като взехме следните решения:

1. Театралното представление да се играе на 9 май 2006 г.

2. Да се обособят групи със специфични задачи за работа, както следва:

- 2.1. Авторски екип за написване на пиесата
- 2.2. Работна група, отговаряща за артистите
- 2.3. Отговорници за танците
- 2.4. Мултимедиен екип
- 2.5. Отговорници за музиката и осветлението
- 2.6. Работна група за реквизита и декора

Дейности по реализацията на проекта

След обсъждането, детайлизирането и приемането на плана започна подготовката на представлението. Всички ученици от работния екип се запознаха със сценария, като внесоха предложения за поправки и допълнения.

За участие в пиесата бе дадена възможност на всички желаещи от IX, X и XI клас. Екипът, отговарящ за артистите и подпомогнат от учителите, проведе кастинг и направи подбор на най-подходящите за ролите "актьори". По-късно, по време на репетициите, същият екип взе дейно участие и в режисурата на постановката.

Отговорниците за танците имаха трудната задача да намерят ученици от нашето училище, които могат да изпълнят гръцки, испански и български танци. С желание се отзоваха момчетата и момичетата, възпитаници на школите по танци в Монтана.

Знанията по информационни технологии помогнаха на мултимедийния екип да се справи с подбора на картините и да създаде презентация, използвана за илюстриране на всеки отделен епизод от пиесата.

Учителят по музика даде необходимите насоки на музикалния екип да избере най-подходящите мелодии за всяко действие от пиесата, да подреди отделни фрагменти от тях и да ги синхронизира с изпълнителите на сцената.

Работната група по реквизита и декора имаше нелеката задача така да подреди сцената, че бързо и лесно да се променя в съответствие с всяко действие от пиесата. Доброто желание, фантазията и творчеството на учителите изиграха важна роля при разрешаване на проблемите, свързани с осигуряване на подходящото облекло и декори. На помощ се притекоха проявили разбиране родители.

Още в хода на работата с отделните екипи се появиха признаци за постигане на някои от очакваните резултати. При проучването на литературни из-

точници и подбора на снимков материал у учениците се породиха редица въпроси с познавателен характер. Най-интересните от тях бяха свързани с легендите и митовете на европейските народи, но също така и с греховете на Европа (лагерите на смъртта в годините на Втората световна война).

След извършената подготовка и многократните репетиции се стигна до заключителния момент от третата задача – представянето на пиесата пред ученици и учители от ПМГ. На премиерата поканихме ученици от основните училища в Монтана, изучаващи СИП, както и представители на РИО – Монтана и Община Монтана. На поканата се отзоваха гости от III и VI ОУ.

Учениците посрещнаха премиерата с голям интерес. Емоционалният градус в залата беше висок, аплодисментите – бурни, което приехме като доказателство за успешното финализиране на нашия проект.

Резултати и изводи

След представянето проведохме анкета със 105 ученици – зрители, артисти, членове на работните екипи (приложение 2, публ. в електронния вариант, и прилож. 3). Анализът на резултатите от анкетата и от всички извършени дейности показва следното:

1. Участие на голям брой ученици – предимно от ПМГ "Св. Климент Охридски", в подготовката и представянето на пиесата

2. Развитие на уменията за работа в екип

3. Неголям брой на гостите от основните училища, което се обяснява с факта, че театралното представление се игра в учебно време.

4. Резултатите от анкета № 2 (табл. 2) доказват мултиплициращия ефект на проекта, което дава основания дейността да продължи и в бъдеще.

5. Театралното представление като иновационна дидактическа технология е добра педагогическа практика, която може да се превърне в основа за партниране в сферата на европейското образование.

Таблица 2

Положителен отзвук за нашето представление имаше в местния печат, както и в училищния вестник. Висока беше оценката и на колегите – учители от ПМГ. Много от тях показаха съпричастност към подготовката на представлението и готовност да бъдат полезни със съвети и конкретна помощ. Изказаха се мнения представлението с подобен характер да не бъдат играни еднократно, а пред по-широк кръг от публика и да се наложат като традиция в нашето училище.

Всичко това ни дава основание да направим извода, че предложения от нас модел на извънкласна дейност е целесъобразен и ефективен за условията на училища като ПМГ "Св. Кл. Охридски" – с природно-математически и хуманитарен профил.

Литература

Гайтанджиева, Р. и др. Контролът в обучението по география. – "Просвета", С., 2000.

Донкова, М. Проект "Българинът – гражданин на Европа". – В: "Европа на знанието", кн. 2, С., 2005.

Колев, Ив. Помагало по Свят и личност. – "Анубис", С., 2002.

Рагаш, Жил, Кристиан Анри. Европа – легенди и митове. – "ПАН", С., 1994.

Семов, Ат. "Европа – 12 звезди". – "Сиела", С., 2003.

Об. "Педагогическо творчество на учителя по география", Втора книга. – УИ "Св. Кл. Охридски", С., 1996.

Шикова, Ингрид и др. Европейска интеграция. – Изд. на Делегацията на ЕК в България, С., 2000.

Мариана Стефанова

учителка по География и икономика

Юлия Тимова

учителка по История и цивилизация
ПМГ "Св. Кл. Охридски" – гр. Монтана

Резултати от анкета № 2

1. Как участвахте в театралното представление за Деня на Европа?

а) като зрител	56,6 %
б) като член на работен екип	13,6 %
в) като активен участник на сцената	13,6 %
г) не съм участвал	14,2 %

2. Какво от съдържанието на пиесата ви впечатли най-силно?

а) легендите	47,4 %
б) танците	29,3 %
в) ценностите на европейската култура	8,6 %
г) преховете на Европа	14,7 %

3. Намирате ли представлението за атрактивно?

а) да	87,5 %
б) не	10,4 %
в) друг отговор	2,1 %

4. Актуално ли е представлението?

а) да	84,5 %
б) не	11,4 %
в) друг отговор	4,1 %

5. Бихте ли участвали отново в такава форма на извънкласна дейност? (анкетирани са само преките участници)

а) да	100 %
б) не	0 %